

Στη μνήμη του μεγάλου ευεργέτη

Ο **Ιωάννης Μ. Τραμπαντζής** (Σιάτιστα 1813-Αθήνα 1890) είναι περισσότερο γνωστός για τη μεγάλη δωρεά του στην πατρίδα του Σιάτιστα: το **Τραμπάντζειο Γυμνάσιο** (Διδακτήριο και Προικοδότηση λειτουργίας του).

Μελέτες για τη ζωή και το έργο του έχουν κάνει μεταξύ άλλων οι συμπατριώτες μας Δ.Κ. Χατζής και ο κ. Α.Ν. Δάρδας.

Σήμερα η κ. Καλλιόπη Μπόντα-Ντουμανάκη φέρνει στο φως μια δημοσίευση της **εφημερίδας ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ**, στο φύλλο της 5^{ης}/1/1890, άγνωστη στους περισσότερους από μας.

Όπως θα διαβάσετε στη συνέχεια, αναφέρεται στην κηδεία του ευεργέτη και εκτός από το ότι αποκαλύπτει και άλλες πτυχές της ευεργετικής δράσης του Ι. Μ. Τραμπαντζή, καταγράφει και την εκτίμηση που έτρεφε στο πρόσωπό του η Ελληνική Πολιτεία (τον τίμησε με τὸ παράσημον τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ), αλλά και οι διανοούμενοι της εποχής του και οι στην Αθήνα διαμένοντες συμπατριώτες του.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ, φύλλο της 5^{ης}/1/1890

Σεμνοπρεπῆς καὶ λίαν ἐπιβλητικῆ ἐγένετο μετὰ μεσημβρίαν ἡ κηδεία τοῦ προχθῆς αἰφνιδίως ἀποβιώσαντος ἀνδρὸς Ἰωάννου Μ. Τραμπατζῆ, μεγάλου εὐεργέτου τῆς ἐν Μακεδονία πόλεως Σιατίστης, ἀπονεμηθεισῶν αὐτῷ τῶν εἰς τὸ παράσημον τοῦ ἀργυροῦ Σταυροῦ νενομισμένων τιμῶν καὶ παρακολουθοῦντος τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Στ. Δραγούμη, πολλῶν καθηγητῶν, μεγάλου μέρους τῆς ἐνταῦθα σπουδαζούσης μακεδονικῆς νεολαίας καὶ πλείστων ἄλλων, τιμώντων τὴν μνήμην τοῦ ἐκλιπόντος πολυτίμου ἀνδρὸς. Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία ἐψάλη ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου (Καρύτση) χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου κ. Λάτα. Ἐπὶ τῆς σοροῦ αὐτοῦ κατετέθη ὑπὸ τῶν παρεπιδημούντων ἐνταῦθα Σιατιστέων, φόρον εὐγνωμοσύνης ἀποτινόντων πρὸς τὸν μεγάλθυμον ἄνδρα καὶ μέγαν τῆς πατρίδος εὐεργέτην, βαρύτιμος ἐκ δάφνης στέφανος μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Τῷ μεγατίμῳ τῆς πατρίδος μας εὐεργέτῃ Ἰωάννῃ Μ. Τραμπατζῆ, οἱ παρεπιδημούντες ἐνταῦθα Σιατιστεῖς», προσφωνήσαντος τοῦ φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας καὶ τροφίμου τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς κ. Λεωνίδα Παπαπαύλου ὡς ἐξῆς:

«Μεγάθυμε εὐεργέτα.

Ἡ πατρίς εὐγνωμονοῦσα προσφέρει Σοι τόνδε τὸν ἐκ δάφνης στέφανον. Αἱ μεγάλοι πρὸς αὐτὴν εὐεργεσίαι Σου ἰδίᾳ δὲ τὸ ἱερὸν τῶν Μουσῶν τέμενος, ὅπερ ἐσχάτως ἴδρυσας ὡς παρήγορον φανὸν ἐν τῇ ὑπὸ δεινῶν κλυδῶνων χειμαζομένῃ χώρᾳ θὰ ἀποτελῶσιν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὸν ἀμάραντον τῆς ἀθανασίας στέφανον. Αἰωνία σου ἡ μνήμη!»

Ἐν τῷ ναῷ ὠμίλησε καταλλήλως ἐξυμνήσας τὰς σπανίας ἀρετὰς τοῦ μακαρίτου ὁ κ. Ἀθ. Λασπόπουλος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Στέφανος Δραγούμης

Ο Στέφανος Δραγούμης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1842 και ήταν γιος του Κωνσταντινουπολίτη δημοσιογράφου και πολιτικού Νικολάου Δραγούμη (1809-1879), με καταγωγή από το Βογατσικό της Καστοριάς.

Σε διάφορες περιόδους διετέλεσε Υπουργός Εξωτερικών και Εσωτερικών, Πρωθυπουργός και Υπουργός Οικονομικών.

Η ευαισθησία του στα εθνικά θέματα και κυρίως στο Μακεδονικό τον οδήγησαν ήδη από το 1878 να λάβει ενεργό μέρος στη Μακεδονική Επιτροπή και δεν σταμάτησε να προπαγανδίζει και να συντονίζει τις πολιτικές ενέργειες για την προετοιμασία και τη διεξαγωγή του Μακεδονικού Αγώνα (1903-1909). Υπήρξε μέλος σημαντικών επιτροπών (Πάγκειος Επιτροπή, Επιτροπή Ολυμπίων, Συνταγματική Επιτροπή), και πολυάριθμων εταιρειών και συλλόγων.

Ο Στέφανος Δραγούμης πέθανε στην Κηφισιά στις 17 Σεπτεμβρίου 1923.

(2) Αθανάσιος Λασπόπουλος

Ο λόγιος και λυκειάρχης Αθανάσιος Λασπόπουλος, γεννήθηκε στο Λιτόχωρο, έχει μεγάλη συνεισφορά στους αγώνες για την απελευθέρωση της Μακεδονίας. Από το 1874 ξεκινά η εθνική του δράση και φθάνει μέχρι το 1912. Κατά την επανάσταση του Ολύμπου, το 1878, τραυματίζεται από τους Τούρκους. Από το Λιτόχωρο καταφεύγει στην Αθήνα, από όπου από το 1880 μέχρι το 1889 ταξιδεύει συνεχώς στην σκλαβωμένη Μακεδονία ως πράκτορας, κατάσκοπος και αγγελιοφόρος. Κατόπιν, από το 1904 ως το 1910, ο Αθανάσιος Λασπόπουλος διατελεί πρόεδρος του Μακεδονικού Συλλόγου της Αλεξάνδρειας της Αιγύπτου -όπου και είχε ιδρύσει αξιόλογο Λύκειο- και σύμβουλος του Μακεδονικού Συλλόγου των Αθηνών. Τις χρονιές 1912-1915 τον βρίσκουμε διευθυντή των σχολείων του Λιτοχώρου.

(3) Παπαπαύλου Λεωνίδα του Παύλου

Σιάτιστα 1866- Λιβούννοβο 1913

Φιλολόγος, πτυχιούχος του Παν/μίου Αθηνών, συνέχισε παιδαγωγικές σπουδές στη Γερμανία, εργάστηκε ως Γυμνασιάρχης στη Λευκωσία, το Μοναστήρι και στις Σέρρες. Σταθερός αγωνιστής για τη διατήρηση της

ελληνικότητας της Μακεδονίας πάντα παρών στον Μακεδονικό Αγώνα ήταν μόνιμος στόχος της Βουλγαρικής προπαγάνδας.

Όταν εξερράγη ο πρώτος Βαλκανικός πόλεμος, τον Οκτώβριο του 1912, ο πρώτος συμμαχικός στρατός που μπήκε στις Σέρρες ήταν ο βουλγαρικός. Από τη δεύτερη κιόλας μέρα της χωρίς μάχη εισόδου τους άρχισαν άγριες σφαγές Τούρκων και λίγο αργότερα ανθελληνικές ενέργειες, με στόχο την αλλοίωση του εθνολογικού χαρακτήρα της περιοχής και τελικά την προσάρτησή της στη Βουλγαρία. Κατά τον δεύτερο Βαλκανικό πόλεμο, Ιούνιο του 1913, μετά τις νικηφόρους μάχες του ελληνικού στρατού στο Κιλκίς και στον Λαχανά, οι Βούλγαροι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις Σέρρες. Πρώτα όμως έσφαξαν όλους τους φυλακισμένους, πυρπόλησαν το κεντρικό τμήμα της πόλης και πήραν μαζί τους ομήρους προύχοντες, τον Αναστάσιο Χρυσάφη, Κων/νο Σταμούλη, Νέστορα Φωκά και τον Λεωνίδα Παπαπαύλου, ο οποίος εκεί υπηρετούσε ως Γυμνασιάρχης και, ενώ μπορούσε να αποφύγει τη σύλληψή του και τον προέτρεπαν οι Σερραίοι να φύγει, αρνήθηκε ...και για απάντηση τους είπε: «εγώ συνέδεσα με σας την τύχη <μου>, μαζί σας ειργάσθηκα, μαζί σας και θα αποθάνω. Θα πάθω ό,τι και σεις».

Τα πτώματά τους βρέθηκαν, λίγες μέρες μετά, κατακρεουργημένα στο Λιβούνιοβο.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- (1) <https://www.sansimera.gr/biographies/696>
<http://www.ascsa.edu.gr/index.php/archives/stephanos-dragoumis-biography0>
- (2) Άρθρο του Σωτηρίου Δ. Μασταγκά ΤΟ ΛΙΤΟΧΩΡΟ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ ΑΓΩΝΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΑΓΩΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΓΡΑΠΤΕΣ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ
<http://nmlitohorou.gr/index.php/en/2013-01-23-13-14-12/153-2013-02-09-12-54-13>
Ημερολόγιο Σκοκου 1904
http://srv-web1.parliament.gr/display_doc.asp?item=41177&seg=0
- (3) Φ. Ζυγούρη, **Ιστορικά σημειώματα περί Σιατίστης και λαογραφικά αυτής** σελ. 345 <http://www.siatistanews.gr/Zugouris/olo.pdf>
- (4) Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων / Ψηφιακή Βιβλιοθήκη / Κατάλογοι Ψηφιοποιημένων Μικροταινιών <http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf>

Οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις αναφέρονται στην 23^η/1/2017. Δεν φέρουμε καμιά ευθύνη για το περιεχόμενό τους.